

Az ifjúság joga

Az ifjúság joga az, hogy másként gondolkozzék, mint az öregek. Az ifjúság e kiváltsága az, hogy merje bírálni a régit és kötelessége az, hogy törekedjék újításra. Az ifjúság mindig más szellemű nevelést kap, mint az idős nemzedék. Az ifjúság már az iskolában és a gyermekkorban hozzáférhető egyéb kulturális megnyilvánulásban szellemi alapzatul kapja azoknak az apái idejében élő nagy gondolkozóknak gyakorlatilag is újító tudósoknak haladottabb eszméit, amelyeket a már kifejtett világnézettel bíró öregek legfeljebb csak mint meglévő lelki építményük toldalékát, módosítóját élveznek. Egy félkomoly, de találó gyakorlati példa: a petrovgrádi „nemköszönő” egyesület tagjai kétségtelen értékes újítást vezetnek be akkor, amikor a társadalmi érintkezés formáit, főképpen az üdvözlést egyszerűsítik. Az általuk leegyszerűsített üdvözlési forma (csak katonásan szalutálnak és nem emelik meg a kalapjukat, stb.) kétségkívül sokkal jobban megfelel a minden téren egyszerűsége és természetessége törekvő, egyre inkább demokratizálódó társadalmunknak, mint a nagyjában még ma is szokásban lévő bonyolódott régies üdvözlési mód. Bármennyire is nyilvánvalóan jobb, megfelelőbb azonban az új köszönési mód, az öregek bizonyára nem veszik már át. Számukra talán nevetséges különcködés, a mai felfordult világ egyik visszás jelensége. Az iskolás-gyermekeknek azonban nincs régi tapasztalatuk, amihez mérhetnék az újítást. Az újítás ezen a téren az első tapasztalatuk, tehát az ő számukra ez már természetes, befejezett tény. Ők már könnyebben veszik át és teszik majd általánossá ezt a szokást.

Ha végignézzük a történelemben, azt látjuk, hogy az ifjúság gyakran élt azzal a természetadta jogával, hogy újítania szabad és kell. Különösen a tizenkilencedik század beköszöntése után. A 19. század előtt az újítók inkább a megletebb korú férfiak közül kerültek ki. Csak 1800 után, pontosabban 1830 és 1848 óta játszott az ifjúság az újítások, a haladás terén nagyobb szerepet. A régi újítók — Kolumbusz, Leonardo da Vinci, Husz János, Luther, Kopernikusz, Galilei, stb. — valamennyien férfikoruk delén végezték el a haladást előmozdító munkájukat. Ennek bizonyára a fő oka az volt, hogy az akkori főiskolákon a tanítás kezdetleges volt és a diák 22—25 éves korára nem sajátíthatta el kora minden tudományát. A tanítási metódus és a tanterv alapjánvéve évszázadokig nem változott. Ha egy tudós új felfedezést tett, az csak évtizedek, vagy évszázadok múlva kerülhetett be a közép vagy főiskolák tantervébe. Ezt a lassúságot egyrészt a közlekedési eszközök kezdetleges volta, másrészt a fenálló politikai és vallási tilalmak okozták. A középkori és az újkor eleji diák nem is sajátíthatta el

az iskolába a legmagasabbfokú egykorú tudományt, hanem évtizedes magántanulmány volt szükséges, hogy a leghaladottabb tudománnyal megismerkedjék. Így tehát mivel az agy csak a meglett korban telt meg minden megismeréssel, csak akkor csordulhatott ki és adhatott újat az emberiségnek.

A 19-ik század óta a természettudományok gyönyörű fejlődésen mentek keresztül. Az iskolai oktatás is gyorsabb, alaposabb, egységesebb lett és így alkalom nyílt arra, hogy a fiatal emberek hamar, a testi kifejlődésük idejére szellemileg is kifejlődjenek. És mivel a szellemi kifejlődés is a testi kifejlődés idejére esett, mivel ugyanakkor telt el a lélek a legtöbb varázsos, széles látókört adó megismeréssel, amikor a test is a legnagyobb mennyiségű fizikai erőt termelte ki, a két erő egy nagyszerű lendületté egyesült és átütő erejű reformokat hozhatott létre. Így történt az, hogy az ifjú nemzedék 1848-ban végig valamennyi európai forradalomban döntő szerepet játszott. Ezt az ifjú nemzedéket az első virágzásában álló nacionalizmus, liberalizmus, valamint csírájában lévő szocializmus fűtötte. Ez a három világnézet tulajdonképpen a nagy francia forradalom szülötte volt és az új 48-as nemzedéknek kellett jönnie, hogy ezeknek áldását a széles néprétegek is élvezhessék (pl. jobbagyfelszabadítás).

Azóta, a múlt század közepe óta is a fiatal emberek, főleg egyetemisták mindig élharcosai voltak a haladásnak.

A ma ifjúsága — be kell vallanunk — nincs tudatában annak, hogy kötelessége a tanulás és joga az, hogy másképpen gondolkozhatik, mint az idős nemzedék. Igaz, el kell ismerni, ebben a közönynek nagy része van annak, hogy a fiatal nemzedék túlnyomóan nagy részének a pusztá megélhetésért kell szinte titáni harcot folytatnia, azonban ez nem menti fel a tanulás és haladás kötelessége alól. Az új tettek vezető nagy eszmék, az élet forradalmi módon átalakító tudományos felfedezések sohasem születtek a jólétben elpuhult, megelégedetten, gondatlanul élő emberek között, hanem szegényes betlehemi jászolban, vagy nélkülözésekkel küzdő el nem ismert tudósok laboratóriumában, vagy nappal kemény munkát végző, éjjel tanuló emberek hónaposzobáiban.

A ma fiatal értelmiségének nyitott szemmel kell járnia a világban. Sok tanulásra, sok olvasásra, jó könyvek olvasására van szükség, hogy megismerkedjék a szellemi műveltség mai állásával és az időszerű tudomány kincsének birtokában vágjon a jövő útjának, amelynek szebbnek, jobbnak kell lennie mint az eddigi volt . . .

Az ifjúságnak van joga, hogy amikor az éhbérnek a feléért jár abban a taposómalomban, amelyet az idősebb nemzedék reahagyott ne pontosan úgy gondolkozzék, mint atyái, azonban ezzel együtt kötelessége is az, hogy tanuljon, képezze magát, hogy felfrissült, a tudomány legújabb eredményétől megtermékenyült gondolkozása, végül is hatalmasarányú építőmunkának legyen alapja . . .

Tóth Bagi István